

Socijalna kontrola u lokalnoj zajednici

Janez Jerovšek

Neki sociolozi smatraju da su razvijena industrijska društva vrlo sklona autokratskom sistemu vlasti i kontrole. Prema njihovom mišljenju, na svim nivoima javljaju se male formalne i neformalne grupe, koje imaju u rukama najviše utjecaja, snage i kontrole. Ovo se mišljenje opravdava prevlašću tehnike, racionalnom podjelom rada, svemoću birokracije te relativno povoljnim životnim standardom gotovo svih socijalnih slojeva i klasa. Sve to dovodi do toga da se pojedinac sve više izolira i zatvara u krug svoje porodice ili manjih profesionalnih ili rekreativnih grupa. U procesu intenzivne urbanizacije doticaji među ljudima sve više su impersonalni. Čovjek ulazi u odnose s drugim ljudima prije svega preko impersonalnih masovnih komunikacijskih sredstava.¹

Moramo priznati, da svi ovi procesi stvarno djeluju kao objektivna snaga u pravcu razvijanja autokratskih sistema vlasti. Ako najveći dio stanovništva ne može, ili ako nije zainteresiran, da utječe, kontrolira i odlučuje o stvarima, koje se njega neposredno ili posredno tiču, onda o tim brojnim društveno-relevantnim poslovima netko mora u njegovo ime i za njega odlučivati i kontrolirati ih.

Međutim, svaka stvarnost sadrži u sebi više objektivno djelujućih tendencija. Autokratske tendencije, dakle, nisu jedine. Porastom životnog standarda, količine slobodnog vremena i nivoa izobrazbe stvara se objektivna mogućnost da se kao akteri u društvene događaje i odlučivanje o relevantnim stvarima uključe također sve one klase i slojevi koji dosad te mogućnosti, zbog prevelike zauzetosti životnim problemima i preniske izobrazbe, nisu imali u dovoljnoj mjeri. Sve to predstavlja objektivnu podlogu za uvođenje i održavanje demokratskih sistema vlasti i kontrole. Pitanje je, međutim, u tome na koje se tendencije oslanjaju one snage koje u strukturi društvene moći imaju dominantan položaj. Zbog toga moramo od objektivnih tendencija odvojiti institucionalnu strukturu. Ta struktura može biti autokratska ili demokratska, ili se približavati jednom od tih dvaju tipova. U izrazito autokratski strukturiranom političkom sistemu vrlo se teško demokratski ponašati.

¹ Takvo stanovište brani i Richard T. La Pierre u knjizi *A. Theory of Social Control*, McGraw — Hill Book Company, 1954.

U svim razvijenim zapadnim društvima prisutne su obje spomenute tendencije, te bismo njihove političke strukture teško mogli označiti kao čisto demokratske ili čisto autokratske. Vjerojatno one imaju i autokratske i demokratske elemente. Neki američki sociolozi su, polazeći od parcijalnih empirijskih istraživanja, dokazali da je distribucija moći, vlasti i kontrole u lokalnim zajednicama, industrijskim organizacijama, političkim strankama, sindikatima i dobrovoljnim udruženjima u biti autokratska.²

Oni su također pokazali da je distribucija u industrijskim organizacijama više autokratska nego u dobrovoljnim udruženjima, koja se već približavaju demokratskom modelu.

Drugi američki sociolozi, koji zauzimaju više apologetski stav, tvrde, međutim, da je američki sistem kako u globalnom društvu tako i lokalnim zajednicama najdemokratskiji, i to i formalno i stvarno.

Među zapadnim sociolozima nesumnjivo postoje vrlo ozbiljna i progresivna zalaganja (o tome nam svjedoči ogromna literatura) za demokratske strukture na raznim nivoima, kako bi se prekinula izoliranost i odsustvo pojedinca iz javnih poslova. Radi se zapravo o tome kako premostiti jaz između **Gesellschaft**a i **Gemeinschaft**a. Upravo zbog tih progresivnih nastojanja mnogim zapadnim sociolozima ne možemo predbaciti idealističku poziciju, naprotiv oni u mnogim svojim istraživanjima stoje na materijalističkim pozicijama, budući da dokazuju da se ljudi u autokratskoj strukturi ne mogu demokratski ponašati.

Kod nas su na svim nivoima formalno uspostavljene izrazito demokratske strukture. Nikakve odluke ne smiju biti usvojene samo u uskim grupama. Cjelokupna količina društvene moći, vlasti i kontrole formalno je tako distribuirana da odlučujući utjecaj u poduzeću imaju uvijek neposredni proizvođači, a u komuni stanovnici općine. Sva se subjektivna nastojanja prije svega oslanjaju na one objektivne tendencije koje omogućavaju realizaciju demokratskog sistema na nivou općine. Moramo, međutim, znati, da još uvijek postoje kako objektivne tako djelomično i subjektivne tendencije, koje djeluju u pravcu autokratskog i kočje realizaciju demokratskog sistema. Stoga možemo reći da su naše demokratske formalne strukture tek na početku svoje realizacije i da nikako nisu u cijelosti realizirane, što se uostalom u kratkom vremenu ne može ni postići. Sistemi buržoaskog parlamentarizma izgrađivali su se i upotpunjavali kroz 100 godina, pa i pored toga nisu uspjeli realizirati sva svoja deklarirana načela.

Još uvijek je stanje takvo da se formalnom institucionalizacijom ne mogu odmah likvidirati sve stare strukture u društvenom životu. Nova norma, novi zakon, posebno ako zadire u značajne strukture, samo inicira i omogućava promjene, ali ih nikako ne može odjednom izvesti. Josip Županov kaže »da samo klasični pristup k organizaciji objašnjava diskrepanciju između propisanog i stvarnog ponašanja time što odstupanje od planiranog ponašanja proglašava za devijaciju, koja proizlazi bilo iz neznanja, bilo iz manjkavosti u samom planiranju. Klasični pristup, međutim, ne vidi, da devijacije nisu uvijek rezultat neznanja ili manjkavosti u planiranju, nego su rezultat pritiska spontanih socijalnih struktura u organizaciji i izvan nje...«³

² F. Hunter, **Community Power Structure**; sva istraživanja Arnolda S. Teunenbauma i njegovih suradnika.

³ Josip Zupanov. **Tri pristupa samoupravnoj organizaciji**, Gledišta, br. 2, 1965. str. 172.

Ako to uvažimo kao tačno, tada diskrepancije između propisanog i stvarnog ponašanja nećemo ukinuti time što ćemo neprestano upotpunjavati formalnu strukturu.

Neka parcijalna empirijska istraživanja pokazala su npr. da je u našim poduzećima struktura vlasti i moći još uvijek autokratska, sa značajnim pomjeranjima prema samoupravnom tipu socijalne organizacije. Funkcije i kompetencije formalno su decentralizirane, ali je struktura utjecaja, moći i vlasti ostala stara i nepromijenjena. Zbog toga nije ni čudo da prilikom anketiranja oko 60% radnika nekih poduzeća izjavljuje da se ne osjeća upravljajem.⁴ Kada bismo pitali stanovnike općina da li se osjećaju upravljacima u općini, taj bi postotak vjerojatno bio veći.

Jedno je pitanje u koliko je mjeri samoupravni sistem u poduzeću i općini realiziran, a drugo kako se taj stupanj realizacije odražava u svijesti ljudi. Ovo je važno zato, jer ljudi uređuju svoju aktivnost prije svega u skladu sa svojom vlastitom a ne toliko tuđom ocjenom stvarnosti.

Kakva je, međutim, stvarna svijest ili ocjena o stupnju realizacije našeg samoupravnog tipa socijalne organizacije kod različitih kategorija zaposlenih i stanovništva na nivou poduzeća i općine, znamo vrlo malo. Usuđujemo se tvrditi, da su naše ocjene o tome ponekad previše optimistične.

Ne smijemo zaboraviti, da u općini susrećemo brojne privredne rukovodioce — dakle ljude s priličnom količinom utjecaja i moći — koji privatno iskazuju potpunu sumnju u samoupravni tip socijalne organizacije i proglašuju autokratski sistem kao jedino djelotvoran. Demokratski sistem proglašuju za lijep i human, ali za neracionalan i nedjelotvoran.

Richard T. La Piere tvrdi »da razlika između socijalne kontrole, koja je djelovala u primitivnim i seljačkim društvima i one koja djeluje u modernim društvima nije tako velika«.⁵ On upozorava na činjenicu da pripadnici ovih primitivnih društava nisu bili uvijek jedinstveni i da su i ova društva također poznavala devijantno ponašanje. »Ideja« — dodaje La Piere — »da su članovi tih društava živjeli u apsolutnoj i nekakvoj mehaničkoj harmoniji je smiješna.«⁶

Rene König također odbacuje romantične predstave o malim lokalnim zajednicama, kada kaže »da postoji na jednoj strani mišljenje da su male seljačke općine u svojim socijalnim odnosima vrlo jednostavne i zbog toga vrlo pregledne, na drugoj strani, međutim, postoji isto tako sporno mišljenje, da su velike općine, poput gradova i posebno velegradova, socijalno potpuno dezorganizirani, jer da čvrst socijalni red može postojati samo u malim grupama. U prvom slučaju se potcjenjuje unutarnja diferencijacija u malim općinama, a u drugom slučaju mogućnost nastanka malih grupa u gradovima i velegradovima«.⁷ Zbog toga isti autor ne prihvata mišljenje, da samo male općine mogu postići potpuni stupanj integracije. On piše »da također velike općine mogu u granicama mogućnosti dostići iznenađujuće visoki stupanj integracije...«⁸

⁴ Ana Kranjc-Čukova, **Stupnja delovćeeve identifikacije s samoupravljavcem**, Teorije in praksa 1964. br. 12, str. 1752.

⁵ Richard T. La Piere, **A Theory of Social Control**, McGraw — Hill Book Company, 1954. str. 21.

⁶ Ibid, str. 22.

⁷ Rene König, **Grundformen der Gessellschaft: Die Gemeinde**, Rowohlt, Hamburg, 1958. str. 10—11.

⁸ Ibid, str. 11.

Zanimljivo je da autori koji romantično idealiziraju primitivne i male seljačke zajednice i govore o njihovoj potpunoj harmoniji, pretpostavljaju pri tom totalno komformističko ponašanje njihovih članova. A takav je slučaj i kod onih koji sa mračne i pesimističke strane opisuju moderni gradski život, tvrdeći da industrijalizirana društva rađaju totalni komformizam.

Razlike u mehanizmu kontrole proizlaze iz stupnja razvijenosti lokalne zajednice, tj. one su određene postignutim stupnjem podjele rada i urbanističkih rješenja. U primitivnim i seljačkim lokalnim zajednicama (naseljima), s relativno malim brojem stanovništva, mehanizam kontrole je unekoliko drugačiji nego što je u velikim gradskim aglomeracijama. U malim seljačkim naseljima ljudi se međusobno poznaju, svatko osjeća kontrolu svojih susjeda i svih ostalih stanovnika sela. Cjelokupno naselje predstavlja više ili manje homogenu grupu. Budući da je podjela rada u **okviru naselja** na vrlo niskom stupnju, to nisu ni prisutne brojne grupe koje bi u sistemu interakcija kontrolirale jedna drugu. Iako su stanovnici jednog sela članovi određenih grupa, ove su obično locirane u većim centrima.

Taj sistem neformalne kontrole je dosta djelotvoran i još uvijek snažno prisutan i aktuelan. U Sloveniji je, naime, 1963. godine 71% stanovnika živjelo u naseljima koja imaju manje od 2.000 stanovnika. U Sloveniji ima, međutim, oko 6.000 naselja, a od toga oko 5.500 ima 500 ili manje stanovnika.

U okviru većih gradskih aglomeracija neformalna kontrola nema više posebne funkcije. Ukoliko urbanistička rješenja prate formiranje određenih lokalnih zajednica, neformalna kontrola, doduše, može doći do izražaja, ali ne može biti posebna djelotvorna. Podjela rada i brojne grupe koje odgovaraju sklonosti, sposobnosti i izobrazbi svakog pojedinca onemogućavaju da se veća gradska aglomeracija formira u kohezivnu lokalnu zajednicu. U većim gradovima pojedine lokalne zajednice (u nas npr. mjesne zajednice) zasnivaju se na funkcionalnoj a ne toliko na vrijednosnoj integraciji. Pripadnici takve gradske zajednice imaju o njoj pozitivno mišljenje samo ukoliko je sposobna zadovoljiti njihove potrebe i usluge. Mogućnost neformalne kontrole u takvim zajednicama je vrlo sužena i zbog toga što one broje znatno više članova nego male lokalne zajednice u ruralnim područjima, a uz to u njima je unutrašnja socijalna diferencijacija izrazita.

Mehanizam kontrole se, dakle, u onim lokalnim zajednicama koje imaju brojne grupe unekoliko razlikuje od mehanizma koji djeluje u maloj nediferenciranoj lokalnoj zajednici.

Iz svega toga možemo izvući slijedeći zaključak:

Neformalna kontrola je u manjim lokalnim zajednicama, gdje se većina stanovnika međusobno poznaje, prilično intenzivna i djelotvorna. U takvim malim i nerazvijenim zajednicama (selima), mjesto boravka se obično poklapa s mjestom u kojem se obavljaju radne, rekreacijske i druge djelatnosti. Intenzivan sistem personalnih interakcija omogućava intenzivnu i djelotvornu kontrolu. U velikim mjestima, međutim, neformalna kontrola nije više intenzivna ni djelotvorna. Ovo proizlazi iz činjenice da se radne, rekreacijske i druge interesne grupe ne povezuju s mjestom boravka. Razne grupe su prostorno raspršene, a interakcije su najčešće impersonalne. Ponašanje ljudi je u velikim mjestima u znatno jačoj mjeri regulirano formalnim pravilima, nego što je to slučaj s manjim naseljima. Iz toga slijedi da je kontrola tim više formalizirana što je stupanj urbanizacije veći.

S kakvom će intenzivnošću i uspjehom pojedinac, grupa ili djelatnost u određenoj lokalnoj zajednici biti kontrolirani ovisi o tome da li taj pojedinac također boravi u toj zajednici odnosno da li je vodstvo grupe ili djelatnost locirano u njoj.⁹

Općina odnosno njene formalne i neformalne grupe — mogu vršiti intenzivnu i uspješnu kontrolu jedino nad onim subjektom koji je fizički prisutan i s kojim su u stalnim interakcijama. Kontrola na lokalnom nivou je paralizirana čim je fizički prisutni subjekt (pojedinac, grupa, institucija) u strukturi moći ili vlasti bilo formalno bilo neformalno stvarno podređen višem teritorijalnom ili političkom centru. Ako je položaj pojedinog vođe na lokalnom nivou prije svega ovisan od viših teritorijalnih ili političkih centara, tada je on njima u prvom redu i odgovoran. Ukoliko je on i poslije toga predmet formalne i neformalne kontrole lokalne zajednice, ta je kontrola za njega neobavezna, a time i nedjelotvorna, budući da je sistem odgovornosti i komuniciranja usmjeren prije svega prema gore, prema onim centrima koji raspolazu društvenom moći.

Pripadnici neke lokalne zajednice nisu podvrgnuti kontroli grupa, organa i institucija kojima ne pripadaju (čiji, dakle, članovi nisu). Možemo kazati, da gotovo svaka grupa na lokalnom nivou vrši kontrolnu funkciju i nad drugim grupama i djelatnostima (koje ljudi u okviru određenih institucija obavljaju), bez obzira na to da li je njihova kontrolna funkcija formalizirana ili nije. Kod toga je značajno da grupa čiji je cilj, pored njenih ostalih ciljeva, i taj da kontrolira drugu grupu odnosno određenu djelatnost, izbjegava formulaciji svojih ciljeva riječ »kontrola«. Funkciju kontrole obično formulira kao zaštitu društvenih i općih interesa.

U kojoj je mjeri i kako je kontrolna funkcija koju jedna grupa vrši nad drugim formalizirana, ovisi od uloge koju ona ima te od odnosa snaga u određenom socijalnom sistemu. Grupe koje na lokalnom nivou štite šire društvene i nacionalne interese nužno moraju svoju kontrolnu funkciju na određen način formulirati. Kod toga je drugo pitanje, u kojoj mjeri grupe, čiji je jedan od ciljeva i taj da kontroliraju druge grupe, ovu svoju funkciju sa uspjehom odnosno djelotvorno obavljaju. Postoji mogućnost da određena grupa vrši uspješnu kontrolnu funkciju nad nekom grupom i djelatnošću, a da ta njena kontrolna funkcija uopće nije propisana i predviđena u strukturi vlasti.

Određena djelatnost, koja je na lokalnom nivou relevantna za veći dio stanovništva, ne može se obavljati bez kontrole formalnih ili neformalnih grupa. Svaka relevantna djelatnost je praćena značajnijom količinom kontrole. Ako ta količina kontrole nije formalno data posebnim grupama ili specijaliziranim ustanovama, nju preuzimaju grupe kojima ona formalno ne pripada. Pitanje je samo u kojem je slučaju kontrola uspješnija. Obično se, naime, o nekoj djelatnosti može neformalno mnogo raspravljati i kritizirati,

⁹ S tim u vezi Rene König navodi slijedeći ilustrativni primjer: »U gradu Yenkee City su u nekoj lokalnoj tvornici za izradu cipela izbile na svjetlo teške napetosti otkako vlasnik i upravitelj poduzeća nisu više stanovali u općini, pa su time bili izmakli kontroli sa strane općine. Prije toga su bili podvrgnuti ne samo propisima nego mnogo uvjerljivijoj neformalnoj kontroli na osnovu tradicije općine, tako da zbog osjećaja međusobne odgovornosti između vlasnika poduzeća i općine do oštrih napetosti uopće nije moglo doći. U tom momentu kada je, međutim, socijalna struktura poduzeća prekorčila granicu općine, morao se ovaj odnos bitno promijeniti. Jasno se pokazalo trenje između privrednog i socijalnog uređenja... Cjelokupna socijalna organizacija se tada promijenila... Kod radnika se vrlo lako pojavio osjećaj da su nemoćni i podvrgnuti »anonimnim snagama«. (Rene König, cit. dj., str. 90).

a da ipak sve to ostane nedjelotvorno ako formalno nisu predviđena sredstva za rješenja.

Za svaku lokalnu zajednicu se postavlja pitanje, koje su grupe i strukturne kategorije stanovništva posebno, odnosno pretežno subjekt kontrole i koje su pretežno objekt kontrole. Pouzdan odgovor na ovo pitanje može nam dati samo neposredno istraživanje. Ipak raspoložemo podacima iz kojih možemo posredno zaključivati, ili barem pretpostavljati koje su strukturne kategorije stanovništva pretežno subjekt a koje pretežno objekt kontrole. Naše zaključivanje se zasniva na stupnju aktivnosti: grupe ili strukturne kategorije stanovništva koje su u pogledu participacije i utjecaja na lokalnom nivou najaktivnije ujedno su u jačoj mjeri subjekt kontrole u odnosu na grupe koje pokazuju izvanredno niski stupanj društvene aktivnosti. Ovu našu tezu možemo ilustrirati nekim podacima iz istraživanja, koje je u okviru manje lokalne zajednice (sela) vršio Zdravko Mlinar.¹⁰

On je npr. utvrdio da u istraživanoj lokalnoj zajednici čak 56% odraslih stanovnika nije bilo aktivno ni u jednoj organiziranoj skupini. Približno jedna četvrtina svih stanovnika bila je aktivna barem u jednom ili više udruženja. Gotovo svaki peti stanovnik, međutim, bio je funkcioner u jednom ili više udruženja. Razumljivo je, kako i autor napominje, da ova općenita slika prikriva velike razlike među pojedinim strukturnim kategorijama stanovnika jednog sela. Gotovo tri četvrtine onih koji nisu članovi nikakvog udruženja činile su žene. Isto tako, gotovo tri četvrtine sačinjavali su oni koji su imali najniži lični dohodak ili ga uopće nisu imali. Među muškarcima je bilo čak 67% aktivnih članova ili funkcionera, među ženama tek 28%. Nadalje, u istraživanoj lokalnoj zajednici svaki drugi službenik bio je funkcioner, od radnika je međutim bio funkcioner svaki četvrti, a od seljaka tek svaki sedamnaesti. Član jednog ili više organa samoupravljanja bio je svaki drugi službenik, svaki četvrti radnik, svaki četrdeseti seljak i tek svaki pedesetčetvrti privredno neaktivni stanovnik. Očigledno je, po autoru, da ovakvi nesrazmjeri mogu predstavljati prepreku za izražavanje i uvažavanje specifičnih potreba i interesa onih stanovnika koji nisu dovoljno zastupljeni u organizacijama i samoupravnim organima.

Razlike su signifikantne i s obzirom na izobrazbu. Ljudi sa srednjom, višom ili visokom školom činili su 77% svih članova organa samoupravljanja, a samo 31% ukupne populacije.

Slična je razlika bila utvrđena i u pogledu visine ličnog dohotka. Kategorija stanovnika koja je imala najviši osobni dohodak predstavljala je 23% anketiranih, a u organima samoupravljanja je bila zastupljena s 69%. Radnici i službenici koji su činili 41% odraslog stanovništva istraživane lokalne zajednice činili su gotovo 90% članova organa samoupravljanja. Među njima su se, međutim, javljale velike razlike. Radnici i službenici koji su imali vodeći položaj na radnom mjestu bili su tri puta jače zastupljeni (66%).

Autor istraživanja je također otkrio, da su navedene determinante djelovale u istom pravcu u pogledu participacije i aktivnosti na zborovima birača. Otkrivena je visoka korelacija između stupnja participacije u društvima odnosno organizacijama na jednoj strani i participacije na zborovima birača na drugoj strani. Od onih, koji nisu bili članovi nikakve organizacije ili društva u istraživanoj lokalnoj zajednici (76 po broju) niti jedan nije učestvovao

¹⁰ Zdravko Mlinar, *Društvene participacije u lokalnoj zajednici*, časopis »Sociologija sela«, 5-6, 7-8 i 9.

u raspravi na zborovima birača, samo 12 ih je, međutim, prisustvovalo zboru birača. Što je intenzitet participacije u udruženjima veći, to je i intenzitet participacije na zborovima birača veći.

Prikazani rezultati nisu važeći i karakteristični samo za naše selo i naše prilike. Do vrlo sličnih rezultata došli su i istraživači u drugim zemljama. Lester W. Milbrath koristi rezultate mnogih empirijskih istraživanja, kada kaže »da je visoki socio-ekonomski status u pozitivnoj vezi s povećanom pripravnosću za participaciju u različitim političkim aktima; osobe s visokim socio-ekonomskim statusom radije sudjeluju u izborima i posjećuju zborove, radije se pridružuju strankama, raznim akcijama i slično«.¹¹

Na osnovu prednjih podataka možemo zaključivati, koje su strukturne kategorije stanovništva na formalno-institucionalnom nivou pretežno subjekt a koje pretežno objekt kontrole. Možemo, dakle, kazati, da su službenici u većoj mjeri subjekt kontrole nego radnici, a ovi u većoj mjeri nego seljaci. Drugim riječima, službenici su više nosioci aktivne a seljaci pasivne kontrole. Nadalje, stanovnici koji imaju najviše osobne dohotke prije svega su subjekt, a oni s najnižim dohocima, prije svega objekt kontrole. Ljudi koji zauzimaju vodeće položaje na radnom mjestu, i u okviru lokalne zajednice pretežno su subjekt kontrole. Muškarci su više subjekt, a žene više objekt kontrole.

Ovdje su navedene samo ekstremne mogućnosti. Među tim ekstremima postoje, međutim, razni prelazi. Pored toga, sve te mogućnosti važe prije svega za formalno-institucionalne okvire. Budući da aktivnost pojedinca nije, međutim, ograničena samo na formalno-institucionalne mogućnosti, u okviru neformalne grupne participacije mogu se javljati kao subjekt kontrole i sve one kategorije koje su se u okviru formalne — grupne participacije javljale kao subjekti kontrole.

Summary

SOCIAL CONTROL IN LOCAL COMMUNITIES

The basic content of this article is related to the meaning and the role of distribution of power. As a matter of fact the author, confronting different views of some distinguished sociologists, points out that in developed industrial societies there is an inclination toward autocratic systems of power and control. However, in all these societies and on all levels there are small formal and informal groups which very often exercise a very large influence and »power of control«. This is the consequence of the fact, concludes the author, that by the formal institutionalization »all old structures in social life can not be immediately liquidated«. Then the author tries to confront the differences of social control in developed and underdeveloped societies and comes to the conclusion that these differences predominantly depend upon the reached level of development. In primitive local communities everybody know each other, people are more oftenly in mutual contacts and »everybody feels the control of his neighbours and all other villagers«. But in developed urban agglomerations informal control »has not special function anymore«. All these theoretical viewpoints on distribution of power between formal-institutional and informal groups the author tries to illustrate by some direct investigations in order to establish that the intensity of social control predominantly depends upon the size of the local community.

¹¹ Lester W. Milbrath, *Political Participation*, Chicago 1965, str. 16.

СОЦИАЛЬНЫЙ КОНТРОЛЬ В МЕСТНОМ ОБЩЕСТВЕ

Основное содержание этой статьи касается значения и роли распределения мощи. То есть, автор на основании сопоставленных мнений некоторых известных социологов отмечает, что в промышленно развитых обществах является тенденция к самодержавной системе правления и контроля. Не смотря на то, и в этих обществах на всех уровнях являются незначительные формальные и неформальные группы, которые очень часто имеют значительно сильное влияние и «мощь» контроля. Это является, заключает автор, вследствие фактов, формальной институционализации «нельзя сразу ликвидировать устарелые структуры общественной жизни». Затем автор старается сопоставить различные оценки социального контроля в развитых и неразвитых средах, и заключает что они во многом зависят от уровня развития. В примитивных местных средах люди лучше знакомы, чаще контактируют и «каждый находится под контролем своих соседей и остальных жителей деревни»... Междутем, в развитых городских населенных неформальный контроль «не имеет больше отдельной функции». Все эти позиции теоретического обзора распределения мощи между формальными и казенными рамками, и неформальных групп, автор старается высказать некоторыми непосредственными исследованиями, пытаясь определить фактор по которому интенсивет социального контроля во многом зависит и от размера местного общества.